

Ο εθελοντισμός σήμερα και η αναγκαιότητά του

Hλέξη Εθελοντισμός προέρχεται από το ρήμα «εθέλω» που σημαίνει «θέλω πολύ». Σύμφωνα με το Χάρτη για την Εθελοντική Εργασία που συνέταξε η Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι δύορι «Εθελοντική Δράση» και «Εθελοντική

Άριθμο από
τον κ. Ντίνο
Ολύμπιο, Πρόεδρο
Παγκύπριας
Οργάνωσης
Πολυτέκνων

του κοινωνικού συνόλου.

Αναγνωρίζοντας, ως όφειλε, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ την προσφορά του εθελοντισμού, καθιέρωσε το 1985 την 5η Δεκεμβρίου ως Διεθνή Ημέρα Εθελοντισμού για την Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη. Η απόφαση είχε σκοπό να τιμήσει τα εκατομμύρια εθελοντών που έταξαν τη ζωή τους στην υπηρεσία του ανθρώπου.

Ο εθελοντισμός αποτελεί μια εκδήλωση κοινωνικής συμπεριφοράς όπου το άτομο χωρίς το κίνητρο της υλικής ανταμοιβής προσφέρει τον ελεύθερο του χρόνο για ένα κοινωφελή σκοπό είτε με δική του πρωτοβουλία είτε στο πλαίσιο μιας ομάδας ή φορέα. Ο εθελοντισμός έρχεται, με άλλα λόγια να αντισταθμίσει την τάση που επικρατεί στις σύγχρονες κοινωνίες να αξιολογούνται όλα σύμφωνα με την χρηματική τους αξία. Ο σύγχρονος εθελοντισμός προχωρά πέρα από τις παραδοσιακές του μορφές (φιλανθρωπία, αλληλοβοήθεια) και περικλείει μια δυναμική ενεργή συμμετοχή των εθελοντών που εμπλέκονται σε φορείς ή οργανώσεις. Σε κάθε εποχή προκύπτουν ή αναφύονται προβλήματα, έκτατες καταστάσεις και ανάγκες που αδυνατεί το Κράτος να καλύψει και που δοκιμάζουν τα όρια αντοχής και συνοχής μιας κοινωνίας. Από το βαθμό ανταπόκρισής της σε αυτές τις δοκιμασίες, αποδεικνύεται και η ανθεκτικότητά της στο πέρασμα του χρόνου, η σφυρολάτηση κοινωνικής και εθνικής συνοχής και συνείδησης (πχ. θεομηνίες, πόλεμοι, εθνικές συμφορές ή προκλήσεις, περίοδοι φτώχειας,

μετανάστευση κλπ).

Το 1973 συστάθηκε το Παγκύπριο Συμβούλιο Ευημερίας (ΠΣΕ), όταν διαπιστώθηκε η ανάγκη για συντονισμό των εθελοντικών οργανώσεων, χάραξη πολιτικής στον τομέα της εθελοντικής κοινωνικής πρόνοιας και για υπεύθυνη συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το 2006 ψηφίστηκε ο 'Περί Παγκυπρίου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού Νόμος με τον οποίο το Συμβούλιο μετονομάστηκε σε Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού και απόκτησε καινούρια διάσταση, νέο πλαίσιο λειτουργίας αλλά και καινούριες ευθύνες.

Σήμερα στο Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού είναι εγγεγραμμένες 71 Πλαγκύπριες εθελοντικές Οργανώσεις και 337 Τοπικές εθελοντικές Οργανώσεις.

Οι μορφές της εθελοντικής δράσης είναι ποικίλες γιατί αναπτύσσονται σε διαφορετικούς τομείς:

- Η Ανθρωπιστική δράση περιλαμβάνει την προσφορά υλικών αγαθών ή χρημάτων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών όπως για παράδειγμα φυσικές καταστροφές, την αποστολή ιατροφαρμακευτικού υλικού και την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την αιμοδοσία, τη δωρεά οργάνων και τη συμμετοχή σε ομάδες διάσωσης ανθρώπων.

- Η Κοινωνική δράση εντοπίζεται στην προσφορά εθελοντικής εργασίας σε συλλόγους και σε ιδρύματα για την προστασία ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (παιδιών, εξαρτημένων ατόμων, πλικιωμένων, ατόμων με ειδικές ανάγκες). Συμπεριλαμβάνει δράσεις που αποβλέπουν στη βελτίωση των συγκοινωνιών, στην καθαριότητα των πόλεων, στην προστασία των πεζών και

στην προάσπιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

- Η Περιβαλλοντική δράση σχετίζεται με την ανάληψη πρωτοβουλιών για την προστασία του περιβάλλοντος, της χλωρίδας και της πανίδας, τις αναδασώσεις, την καθαριότητα των ακτών, την ανακύκλωση των απορριμμάτων, τις εφαρμογές εναλλακτικών πηγών ενέργειας κ.τ.λ.

- Η Πολιτιστική δράση περιλαμβάνει την οργάνωση και διεξαγωγή διάφορων καλλιτεχνικών, θεατρικών, μουσικών, ποιητικών, εικαστικών παραστάσεων που δεν αποκοπούν στην απόκτηση κέρδους αλλά γίνονται για να ενισχύσουν και να υποστηρίξουν την επίλυση διαφόρων κοινωνικών προβλημάτων.

- Η Διεθνής δράση έγκειται στην προσφορά αλληλεγγύης και γνώσης προς τις χώρες του Τρίτου Κόσμου αλλά και στην παροχή ανθρωπιστικών υπηρεσιών σε χώρες που ταλανίζονται από εμπόλεμες συγκρούσεις.

Οι αιτίες που οδήγησαν στην ανάπτυξη της εθελοντικής δραστηριοποίησης των πολιτών οφείλονται:

- Στην όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων και στη συνειδητοποίησή τους από την πλευρά των πολιτών. Η οικονομική κρίση, η διόγκωση της ανεργίας, η εξαθλίωση των συνθηκών διαβίωσης των διάφορων κοινωνικών στρωμάτων και η απειλή ενός ανασφαλούς μέλλοντος ώθησαν τους πολίτες σε οργάνωση για να υποστηρίξουν ιθικά και υλικά όσους συνανθρώπους τους κινδύνευαν να συνθλιβούν κάτω από τις νέες συνθήκες.

- Στην αλλοτρίωση των ανθρώπινων σχέσεων μέσα στα αστικά κυρίως περιβάλλοντα εγκλώβισε αρκετές κοινωνικές ομάδες σε ένα αδιέξοδο αντιμετώπισης των προβλημάτων και επέβαλε ως απάντηση τη

συνειδητοποίηση της αξίας της συλλογικής δράσης, της ενεργοποίησης των πολιτών και της αλληλεγγύης.

• Στην απογοήτευση από το σύγχρονο τρόπο ζωής που συνδέθηκε με τον καταναλωτισμό, τον ατομικισμό, την ανταγωνιστική διάθεση, την αλαζονεία και την δημιουργία επίπλαστων αναγκών.

• Στην ενοχοποίηση των ευαισθητοποιημένων ατόμων που θεωρούσαν ότι δεν ήταν δυνατό να έχουν θέση παραπροτών της ανθρώπινης δυστυχίας και του κοινωνικού δράματος που υπήρχε γύρω τους.

• Στις αναζητήσεις των ανθρώπων για το βαθύτερο και ουσιαστικότερο νόημα της ζωής μέσα από την ανθρώπινη επικοινωνία και την εκούσια προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο.

• Στην οικονομική και τεχνική ικανότητα των μέσων πολιτών να οργανώνονται και να συγκροτούν και μη κυβερνητικούς πόλους εξουσίας που διέπονται από τη λογική της ανιδιοτελούς προσφοράς προς τους συνανθρώπους.

• Στη συνδρομή των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας που προβάλλουν την ανθρώπινη δυστυχία και γνωστοποιούν στο ευρύ κοινό τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένα κόσμο που έχει τα χαρακτηριστικά της σκληρότητας, της ανομίας και της βιαιότητας.

Οι ιδιαιτερότητες που μπορούμε να επισημάνουμε αφορούν:

• **την οργανωτική του μορφή:** επιδίωξη και από την πλευρά των οργανώσεων μεγαλύτερης κοινωνικής επαγγελματικότητας (π.χ. κατάρτιση εθελοντών)

• **τον τρόπο παρέμβασης** που συνδέαται τόσο τους παραδοσιακούς τρόπους όπως την οικονομική και υλική βοήθεια σε άτομα/ομάδες που χρήζουν βοήθειας όσο και νέους τρόπους με προγράμματα εθελοντικής εργασίας και πιο δημιουργικές και δυναμικές κοινωνικές παρεμβάσεις.

• **τους τομείς παρέμβασης** που αφορούν θέματα όπως καταπολέμηση της φτώχειας, βοήθεια σε άτομα με αναπηρίες ή άλλες δυσκολίες, υποστήριξη προσφύγων και μεταναστών, κακοποιημένων παιδιών και γυναικών, προστασία του περιβάλλοντος, ανθρώπινα δικαιώματα, προστασία καταναλωτή κ.ά.

• **τα κοινωνικά κίνητρα** των εθελοντών που όλο και λιγότερο έχουν να κάνουν με την φιλανθρωπία.

• **την πολιτική διάστασην** που απουσίαζε από παλιότερες μορφές εθελοντισμού ενώ σήμερα εκφράζεται πιο δυναμικά.

Τομείς εθελοντισμού:

- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Ενημέρωση – πρόληψη – ευαισθητοποίηση
- Κοινωνική αλληλεγγύη (μετανάστες

- πρόσφυγες - άνθρωποι που ζουν σε κατάσταση φτώχειας, κακοποιημένες γυναίκες, θύματα οικογενειακής ή άλλης βίας κ.ά.)

• Ευπαθείς κοινωνικά ομάδες

• Φυσική - Περιβαλλοντική προστασία

• Πολιτισμός

• Αθλητισμός

• Δράσεις για νέους – παιδιά – ηλικιωμένους

• Υγεία – Πρόνοια

• Προβλήματα τοπικών κοινωνιών

• Πολιτική προστασία (σε φυσικές καταστροφές)

• Ανθρωπιστική βοήθεια στο εξωτερικό
Ο εθελοντής έχει δικαίωμα:

• να βρίσκεται σε ένα ασφαλές & υγιές περιβάλλον

• να έχει γνώση για την εργασία που θα παράσχει

• να αποφασίζει πότε & πόση ώρα θα διαθέσει

• να έχει εκπαίδευση, υποστήριξη, επίβλεψη και καθοδήγηση

• να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του και να αναπτύσσει πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της ομάδας.

Υποχρεώσεις εθελοντή:

• να σέβεται τις αρχές-κανόνες της ομάδας / φορέα που συμμετέχει

• να κάνει όσο πιο καλή δουλειά μπορεί

• να έχει συνέπεια σε ότι αναλαμβάνει

• να έχει συνεργασία με την ομάδα

• να έχει σεβασμό προς τους άλλους

• να γνωρίζει τι μπορεί να κάνει και τι μπορεί να προσφέρει.

Συμπερασματικά, ο Εθελοντισμός στρίζεται στην ιδέα της κοινωνικής αλληλεγγύης στις καλές μας προθέσεις, στην συνέπεια και στο σεβασμό. Ως ενεργοί εθελοντές σε μια ομάδα χρειάζεται να είμαστε ανοιχτοί σε νέες ιδέες, να αξιοποιούμε την εμπειρία που αποκτούμε, να αναγνωρίζουμε όσα καταφέρνουμε αλλά και να μαθαίνουμε από τα λάθη μας.

Συνεπώς ο εθελοντισμός δεν έρχεται να επιλύσει τα πολυσύνθετα προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών. Αποτελεί όμως ένα μοχλό πίεσης προς τις κυβερνήσεις των κρατών ώστε να αλλάξουν πολιτικές σε ωτικά θέματα. Για τους πολίτες είναι ένας ενεργός τρόπος παρέμβασης στο κοινωνικό γίγνεσθαι που αναπτύσσεται πέρα από κάθε είδους σκοπιμότητες. Σε μια αισιόδοξη προοπτική θα λέγαμε ότι οι ενεργοί και ευαισθητοποιημένοι πολίτες αποτελούν την ελπίδα για σημαντικές αλλαγές γύρω μας.

Ανάμεσα στις αξίες και τα ιδανικά που μας δίδαξαν οι γονείς και οι δάσκαλοί μας, είμαι σίγουρος πως είναι και το μήνυμα του «δίνω χωρίς να παίρνω». Γιατί όπως όλοι γνωρίζουμε «όταν παίρνουμε γεμίζουν τα χέρια μας ενώ όταν δίνουμε γεμίζει η καρδιά μας».

Έφτασε λοιπόν η στιγμή να κάνουμε πράξη όλα αυτά, να παραμερίσουμε κάθε επιφύλαξη και να υλοποιήσουμε το μεγάλο αυτό έργο, έφτασε η στιγμή να ξεπεράσουμε τον εαυτό μας και να διαθέσουμε από το λιγοστό ελεύθερο χρόνο μας για να προσφέρουμε εθελοντική βοήθεια.

Ο εθελοντισμός προχωρά ένα βήμα παρά κάτω για να φέρει ανθρώπους μαζί. Βοηθά να αντιληφθούν τις πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος. Μας βοηθά να ξυπνάμε μέσα από το λίθαργο που μας βιθίζουν όλα τα υλικά αγαθά καθημερινά. Μας αφήνει άφωνους να μαθαίνουμε ότι υπάρχουν στην Κύπρο του 2017 άτομα που ζουν ολομόναχα, που δεν έχουν φροντίδα, που έχουν ανάγκη από μια καλημέρα, που θέλουν φίλους που δεν ντρέπονται λόγω της αναπηρίας τους. Ανθρώπους που ξέρουν πως μια βόλτα στην πα ιδική χαρά με ένα παιδάκι της παιδικής στέγης μπορεί να τους χαρίσει τόση χαρά που θα διαρκέσει για πολύ καιρό.

Είναι κάτι τέτοιες στιγμές στη ζωή μας που μας προσγειώνουν στην πραγματικότητα, που μας αναγκάζουν να αντιληφθούμε ότι λάθος καταλάβαμε τις αξίες της ζωής. Είναι κάτι τέτοιες στιγμές που οι στόχοι και οι επιδιώξεις της καθημερινότητας αποδεικνύονται χωρίς σημασία, χωρίς νόημα. Είναι τότε που μας αρκεί να ευχαριστούμε το Θεό που υπάρχουμε και έχουμε την υγεία μας.

Να κάνουμε πράξη το «αγαπάτε αλλήλους», τότε θα αναδειχθεί η αξία και ο πραγματικός πλούτος της ψυχής.

Τα τόσα αισήμαντα για μας είναι πραγματικά σημαντικά γι' αυτούς που τα χρειάζονται. Άλλωστε αυτό είναι και το σύνθημά μας: Το ελάχιστο είναι τεράστιο για αυτούς που το χρειάζονται !

Ο εθελοντισμός όμως, δε βρίσκει εφαρμογή μόνο στις μεγάλες λύπες και στον ανθρώπινο πόνο. Πολλοί εθελοντές δουλεύουν για την πραγματοποίηση μιας εκδήλωσης εθελοντικής οργάνωσης, πολλοί προστατεύουν το περιβάλλον βοηθώντας στη φύτευση δένδρων και στην καθαριότητα ενός πάρκου. Ο εθελοντισμός είναι λοιπόν παντού.

Ευκαιρίες υπάρχουν πολλές, αρκεί να μην κλείνουμε τα μάτια μας, φτάνει να μη γυρίζουμε το πρόσωπο αλλού, κάνοντας τους ανήξερους και τους ανυποψίαστους. Ας γίνουμε χέρια, πόδια, καρδιά, ψυχή χαμόγελο γι' αυτούς που το έχουν στερηθεί. Ας γίνουμε επιτέλους πολλοί, ας εργαστούμε συλλογικά, ομόφωνα με ένα στόχο, μια δύναμη.

As κάνουμε το Δήμο μας, τη κοινότητα, τη γειτονιά, το σπίτι μας, πιο πλούσιο, πιο γεμάτο, πιο ανθρώπινο. As κάνουμε πραγματικότητα όλους τους στόχους μας.

Αυτό πρέπει να είναι το όραμα μας για τον εθελοντισμό.